

PARIS 2024

Eredu olinpiko ezagun baten sintomak

Hiri bat Olinpiar Jokoen antolatzaile izendatzen dutenean, biztanleen artean ilusioa sortzea da helburuetako bat. Askok dira hartu beharreko erabaki polemikoak, eta herritarren babesa izateak lana errazten du. Hala ere, 2017an Nazioarteko Olinpiar Batzordeak (NOB) Paris aukeratu zuenean 2024ko Joko Olinpiar eta Pa-

ralinpikoen antolatzaile, berriak ez zuen Frantziako hiriburuko biztanleen artean interes handirik piztu. Agintariek hiria berritzeko aukera bikaina dela eta herritarrentzat ondare oso positiboa utziko dela errepikatu dute behin eta berriz; baina, dirudienez, munduko kirol ekitaldirik handienak ez dauka garai bateko dirdira.

 XABIER RODRÍGUEZ

Lanpostu berrien sorrera, auzoen biziberritzea eta aurrekontu txikia dira promesetako batzuk; baina, azkeneko edizioei begiratzen badiegu, zor publikoaren igoera, biztanleen desplazamendua, *greenwashinga* edota gune publikoen militarizazioa izan dira Olinpiar Jokoen ondorioetako batzuk. Azken hamarkadetan, lekuko elite batzuen negozio gisa finkatu dira; nekez pentsa dezakete Pariseko *banlieue* edo aldirietako biztanleek Jokoen hobekuntzarik ekarriko dituztenik beraien eguneroko bizitzetan.

9-3 BARRUTIA

Seine-Saint-Denis –*le Quatre-Vingt Treize* edo *Neuf trois*– barrutiak hartuko du olinpiar hiria. Tradizio industrial luzeko eremua, Europako bigarren industria-eremurik handiena zen XX. mendearen

erdialdean, harik eta, 1970eko hamarkadan hasitako desindustrializazio prozesuan, biztanleen zati handi bati lana ematen zioten kotxe eta altzairu fabrikak ixten hasi ziren arte. Horrez geroztik, porrot egin dute gobernuaren erreskate plan guztiek, eta pobrezia eta langabeziaren ehunekoak Frantziako batez bestekoa baino bi aldiz handiagoak dira bertan. 1998an Munduko Futbol Kopa Frantzian ospatu zen, eta estadio eder berria eraiki zuten Saint-Denis-en; baina ez zen ezer ere aldatu. Zazpi urte geroago, langabeziaz eta Poliziaren basakeriaz nazkaturik, istilu bortitzak piztu ziren han.

Estadio hura izango da Jokoen erdigunea, eta antolatzaileek barrutiaren biziberritzeaz promesak haizatu dituzte: enpresa askoren etorrera, negozio berrien sorrera edota ibaiaren berresku-

ratzea, adibidez. Momentuz, Frantziako departamendurik pobreenean amaitzen ari dira 15.000 kirolari inguru hartuko dituen olinpiar hiriaren lanak. Kirolariak etxera bueltatzean, eraikitako etxebizitzan laurdena publiko bihurtzea espero da; eta herena inguru, diru-sarrerara apalak dauzkaten langile eta ikasleei alokatzea gobernuari lotutako agentzien bidez. Gainerakoak merkatu librean salduko dira, bertakoak kanpo utziko dituen prezioan eta Saint Denis-en gentrifikazioaren mamua elikatuta.

“Ziurtatu nahi genuen Olinpiar Jokoen ondareak zentzua izango zuela hemen biziko diren hurrengo belaunaldientzat”, adierazi du olinpiar hiriaren zuzendari Henri Specht-ek. Ikusteko dago hurrengo belaunaldi hori zeintzuk osatuko duten, baina azkeneko aurrekarietara erreparatzen badiegu, zail da baikorra

izatea. Londresko 2012. urteko Jokoe-tarako, olinpiar hiriaren zati handi bat etxebizitza sozial bihurtzeko promesa egin zuten antolatzaileek, baina Jokoak bukatu eta gero ez zen horrelakorik gertatu. 2016. urtean, Rio de Janeiroko Barra da Tijuca favela luxuzko auzo bihurtu zuten, eta bertako biztanleak etxebizitza berriak bilatzera bultzatu zituzten.

Eredua gehiegitan errepikatu da. Olinpiar Jokoak auzo baztertu bat berritzeko aitzakizat hartzen dira, baina higiezinen negozio bilakatuta, bertako biztanle asko kanporatu egiten dituzte. Saint-Deniseko etxebizitzaren prezioa herena igo da azken urtean, eta *Le Revers de la médaille* kolektiboaren arabera, etxerik ez duten 3.000 lagun kanporatu dituzte hiritik.

SENA BERRESKURATZEA

Saint-Denisetik hamar kilometrotara izango da inaugurazio ekitaldia, Sena ibaia ardatz hartuta. Parisen erakusgarri ezinhobea, Eiffel dorrearekin edo Notre-Dame katedralarekin batera. Gainera, ibaiaren berreskuratzea da Joko "berdeen" ikur nagusietakoa.

1900. urtean Parisen egindako Olinpiar Jokoetan, Senan egin ziren igeriketa probak. Garai hartan ohikoa zen herri-tarrak bertan bainatzea, baina 1923az geroztik debeka-

turik dago, uraren kutsadura-mailagatik. Jokoak direla-eta Frantziako Gobernuak gastu handia egin du ibaia berreskuratzeke. 1.400 milioi euro inbertitu dira Senako araztegi-tan bi desinfekzio-unitate eta euri-ura bilduko duen biltegi bat martxan jartzeko. Distantzia luzeko eta triatloiko igeriketa probak egin nahi dituzte bertan. Dena den, azken neurketetan uraren kalitate-mailak espero baino emaitza txarragoak eman ditu, eta horrek eragin duen zalantzaren aurrean, Parisko alkate Anne Hidalgo Jokoen aurretik "bainu kolektiboa" egitea proposatu du, urak garbi daudela erakusteko. Emmanuel Macron presidenteak berak ere esan du bainatuko dela.

Inaugurazio zeremonia 500.000 ikuslerentzat zegoen aurreikusita, baina 300.000ra jaitsi da, segurtasun arazoak direla medio. Propaganda kanpaina erraldoi horretan hiriaren eta Estatuaren ospea jokoan daude, eta antolatzaileek ez dute inolako arriskurik hartu nahi. Hori da, hain justu, aurrekontua puzteko edizio guztietan baliatzen den arrazoia, baita segurtasun arloko teknologia berrien proba-banku gisa erabiltzeko jartzen den aitzakia ere. Paris ez da salbuespena, segurtasunaren izenean adimen artifizialaren bidez kontrolatutako sistema probatuko dute, nahiz eta, eragin duen polemikaren ondoren, Frantziako Go-

bernuak ziurtatu duen ez duela aurpegia ezagutzeko teknologiarik erabiliko.

ERREPIKATZEN DEN EREDUA

Nazioarteko Olinpiar Batzordeak adierazi du Paris 2024k aro berria irekiko duela Jokoen historian, ez direla aurrekoak bezain garestiak izango eta ingurumena ez dutela kaltetuko. Tamalez, badira bestela pentsatzeko arrazoiak. Hasierako aurrekontuak nabarmen egin du gora, eta ustelkeria susmoak daude antolaketa-batzordearen inguruan; joan den urrian, adibidez, Frantziako Poliziak Jokoen egoitza miatu zuen, hogeitaz azpiegitura-lanen esleipenei buruzko informazioa bilatzeko. Halaber, garraio publikoa ez da doakoa izango Jokoen irauten duten bitartean: alderantziz, txartelen prezioa bikoiztu egingo dela iragarri dute. Sarreraren prezio altuagatik ere kezu dira herritarrak. Kirolari ospetsuenak haien hirian lehiatuko dira, baina jende askok ez du izango zuzenean ikusteko aukerarik.

Hori horrela, aurreikusitako daiteke Parisen Jokoen ez direla iragarritako jaia izango langile, txiro edo etxerik gabekoentzako. Jai itzela izango dira, bai, baina batez ere udal politikari eta erakuntza enpresentzat. Edozein modutan, faktura olinpikoa paristarren hurrengo belaunaldiak ordainduko du. ●

Stade de France, 1998an Saint Denisen inauguratua, izango da Olinpiar Jokoen erdigunea.